

УДК 316.344.42 (477)

КУРБАТОВ О.Г.

кандидат філософських наук,
доцент кафедри богослов'я та гуманітарних дисциплін
Класичного приватного університету
(м. Запоріжжя, Україна)
gag67@outlook.com

ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ СВОЇМ АТРИБУТИВНИМ ХАРАКТЕРИСТИКАМ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Анотація

У статті дається аналіз чинників, які можуть сприяти формуванню громадянським суспільством нової політичної еліти України, яка б відповідала атрибутивним характеристикам політичних еліт. Під основною атрибутивною характеристикою останніх розуміється їх духовність, тобто керованість у своїх діях не власними інтересами всупереч інтересам інших, а спрямованістю на принесення максимальної користі тим, ким ці еліти керують.

Виходячи з сучасних українських реалій робиться висновок, що в Україні йде процес формування громадянського суспільства, яке здатне породити нову політичну еліту і водночас нову Систему, що являтиме собою реальну форму демократії участі та новий етап світової історії.

Філософським обґрунтуванням закономірності переходу до цього нового етапу є подальший розвиток філософії духу Г. Гегеля, згідно якій правова держава є проявом об'єктивного духу та основним атрибутом етапу світової історії, названого філософом германським світом. Відповідно до цього існує можливість переходу держави до стадії абсолютного духу, коли моральна поведінка перестає бути наслідком «відчуженої об'єктивності», стаючи проявом безпосередньої об'єктивної духовності, що знаменує перехід до етапу світової історії, названого нами українським світом.

Ключові слова: політичні еліти, атрибутивні характеристики політичних еліт, духовність, громадянське суспільство, Україна, об'єктивний дух, абсолютний дух.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження зумовлена питанням: що перешкоджає Україні забезпечити всім своїм громадянам достойне людини життя та зайняти належне їй як великій європейській країні місце у світовій спільноті? Сумний досвід політичного життя нашої країни протягом усього періоду після здобуття нею незалежності породжує інше питання: як реформувати соціально-політичну сферу суспільства таким чином, щоб кращі представники народу України були представлені в її політичній еліті?

На жаль, прогнози стосовно того, що з Євромайдану вийдуть нові політичні сили, які представлятимуть весь ідеологічний спектр, захищаючи інтереси не олігархів, а певних соціальних верств, поки що не виправдалися – нині маємо лише «Правий сектор» та «Самопоміч», що оформилася у «нормальну» українську парламентську партію без чіткої ідеологічної платформи. До того ж, частина представників громадянського суспільства (зокрема, члени волонтерського руху) використовуються олігархічними партіями у своїх інтересах.

Що стосується розвинених країн, то там формування політичних еліт, що відповідають своїм атрибутивним характеристикам відбувалося в основному шляхом трансформації «старих» еліт. Цей процес відбувався повільно, протягом століть. Для України ж такий досвід неприйнятний, бо країна стоїть перед лицем катастрофи і перед нею стоїть виклик: або в стислі терміни здійснити прорив, досягнувши за рівнем життя та іншими стандартами рівня демократичних країн, або перетворитись на «failed state». Очевидно, що єдиним виходом для України є безпосереднє народження громадянським суспільством нової політичної еліти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

Дослідження політичних еліт як соціальних груп, що завдяки певним (у першу чергу психічним) якостям прагнуть до вищої влади у державі і здобувають її, здійснювалися, зокрема, Р. Міхельсом, Г. Москою, В. Парето, В. Липинським.

Але ще задовго до формування категорії «політична еліта» проблема відповідності політичних еліт своїм атрибутивним характеристикам розглядалася авторами різноманітних соціально-політичних учень. У попередніх статтях автора був здійснений аналіз освітлення проблеми приведення політичних еліт у відповідність до своїх атрибутивних характеристик стародавніми, середньовічними філософами, а також філософами епохи Ренесансу та Нового часу.

Виділення невіршених раніше проблем загального дослідження, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація.

Таким чином, проблемною ситуацією є виявлення та вивільнення закладених в об'єктивній логіці суспільного буття механізмів безпосереднього народження громадянським суспільством політичних еліт.

Мета статті — аналіз чинників, які можуть сприяти формуванню громадянським суспільством нової політичної еліти України.

Цією метою зумовлена постановка таких завдань:

довести, що створення нових політичних еліт структурами громадянського суспільства є новим етапом світового суспільного розвитку;

визначити чинники, що сприяють та перешкоджають формуванню громадянським суспільством нової політичної еліти України;

здійснити філософське обґрунтування закономірності переходу до формування політичної еліти громадянським суспільством та встановлення системи безпосереднього народовладдя.

Обговорення проблеми

Політична еліта здебільшого визначається як меншість суспільства, достатньо самостійна, відносно привілейована група, яка має відповідні професійні, соціальні, психологічні і духовні якості й бере безпосередню участь у формуванні та здійсненні політичних рішень, пов'язаних з використанням державної влади чи впливом на неї. Ключовим словом у цьому визначенні можна вважати слово «духовні». Сутнісною рисою духовної (а не душевної) людини є цілеспрямованість, яка перевершує цілі душі, обмежені причинно-наслідковими зв'язками та особистими бажаннями, зумовленими перебуванням цієї душі у конкретному просторово-часовому континуумі. Духовність, таким чином, передбачає прагнення людини слідувати об'єктивній логіці буття суцього, імперативним велінням Абсолюту.

Якщо застосувати тепер сказане вище до політичних еліт, то духовною (і взагалі справжньою) є політична еліта, атрибутивною рисою якої є керованість у своїх діях не власними інтересами всупереч інтересам інших, а спрямованістю на принесення максимальної користі тим, ким вони керують. Що стосується сучасної України, то, на жаль, критична маса її правлячої верхівки по суті залишається псевдо- або квазіелітою, спрямованою на захист інтересів олігархів всупереч інтересам українського народу. Продовження такого стану речей загрожує катастрофою та може призвести до зникнення української держави.

Єдиний вихід із цього критичного становища – заміна існуючої олігархічної квазіеліти новою елітою, яка б повністю відповідала своїм атрибутивним характеристикам та змогла б вирішити усі проблеми, які постали перед країною – подолання корупції, залучення іноземних інвестицій та забезпечення підйому економіки й підняття на основі усього цього життєвого рівня населення.

Заміна еліти у будь-якій країні можлива лише на контр-еліту – тобто соціальну групу, що має усі ознаки еліти, крім однієї – реальної політичної влади у даний момент. Але якщо такі контр-еліти й існують на даний момент в Україні, то вони також представляють інтереси конкуруючих олігархів. Так, однією з таких контр-еліт можна вважати не представлену нині у парламенті партію «УКРОП», яка виражає інтереси олігарха І. Коломойського.

Очевидно, що потрібне встановлення соціальних зв'язків між людьми, що відповідають ознакам еліти та їх самоорганізація у нову контр-еліту, яка була б незалежною від олігархів та складалася б із найкращих представників народу, гідно представляючи його інтереси. За словами директора Інституту практичної політики Б. Бабич, «на другому Майдані відбулося «зараження» великої кількості людей громадським активізмом» [1] і тому процес створення нової еліти вже йде: «Зараз формуються середовища, спільноти, організації, де починають розуміти, що без сильної ідеї та системної роботи, в країні нічого не зміниться. Деякі з них вже зрозуміли, що немає сенсу витрачати час на боротьбу зі старою Системою. Ліпше творити паралельну Систему, наповнювати її людьми, які готові укласти між собою суспільний договір і свідомо домовитись про правила проживання на спільній території. Чим більше в таку Систему заходитиме людей, тим сильнішою вона ставатиме» [1].

Особливістю таких подій є те, що вони не матимуть аналогів у світовій історії. Адже структури громадянського суспільства спрямовані або на реалізацію власних інтересів певних груп населення,

або, у кращому випадку, на контроль за діями влади. Що стосується перебирання громадянським суспільством на себе функцій органів державної влади, то цей процес, якщо й існує (її відображенням є теорія «виборчого громадянського суспільства»), то відбувається дуже повільно, адже державна влада у розвинених країнах і так непогано справляється із забезпеченням загального добробуту населення.

Зовсім іншою є ситуація в Україні, де на поступове визрівання паралельних, дублюючих владу структур немає часу, для спасіння країни від економічної та соціальної катастрофи потрібна швидка заміна правлячої еліти. Ядро нової еліти проявило себе ще на Майдані. На думку О. Пасхавера, саме там був сформований «революційний клас», який «...ввібрав у себе і представників малого та середнього бізнесу, придушуваних олігархами, і нове покоління «небитої» молоді, і людей усіх генерацій, вихованих у цінностях свободи» [2]. Але, як зазначає експерт, «...перемога Майдану — це початок соціальної революції, а не її завершення», і в першу чергу тому, що «революційний клас політично неконсолідований, у нього немає партії та визнаних суспільством політичних лідерів. Отже, у нього не було інструментів для взяття влади, тому вже в процесі Майдану її добровільно передали проникливим ліберальним прихильникам старого політикуму» [2]. Як вважає зазначений автор, основними завданнями революційного класу, для якого все ще характерний «політичний інфантізм», нині є «політизуватися, навчитися керувати державою, цілеспрямовано впливати на цінності більшості. Але це робиться не швидко, та й прості рішення не проглядаються» [2].

Та навіть якщо зазначені паралельні структури швидко оформляться та стануть дієздатними, виникає питання їх легітимізації та взаємодії з офіційними органами влади. Цілком реальним є повторення ситуації двовладдя, яка склалася на території колишньої Російської імперії у першій половині 1917 року.

Свого часу, ліквідувавши двовладдя, Тимчасовий уряд фактично підготував ґрунт для свого повалення через декілька місяців. Звичайно, революційний сценарій зміни еліт є небажаним для сучасної України, тим більше, що, за найгіршими прогнозами, соціальний вибух може відбутися раніше, ніж сформуються дієздатні структури громадянського суспільства й тоді він матиме виключно деструктивний характер на зразок Коліївщини, «коли «різали все, що паном звалось» [1]. Якщо ж ці структури все ж таки сформуються раніше, то влада, щоб уникнути руйнівного сценарію, спробує піти на компроміс з громадянським суспільством, оголосивши дострокові парламентські вибори, на яких «старі» олігархічні партії змагатимуться з новою політичною силою, створеною новою елітою.

Такі вибори повинні відбутися лише за новим законодавством, за повністю пропорційною системою, що виб'є у старій еліті можливість підкупу та застосування адміністративного ресурсу на мажоритарних округах, а також за умови достатньої фінансової підтримки нової політсили з боку малого та середнього бізнесу, завдяки чому вона зможе бути представленою в інформаційному просторі. Головним же чинником, який міг би забезпечити представникам громадянського суспільства підтримку широких верств населення, є не піар на телебаченні, а робота на місцях, тобто створення осередків у якомога більшій кількості громад та конкретні справи, пов'язані з поліпшенням життя людей у цих громадах, що й складатиме суть «двовладдя».

Очевидно, що у будь-якому разі нова еліта одразу не зможе повністю витіснити стару з владного Олімпу; очевидно новий парламент та уряд будуть перехідними. Подальша ситуація залежить від того, наскільки будуть гальмувати залишки старої еліти при владі процес реформ. Якщо під тиском громадськості та західних країн вони будуть співпрацювати з реформаторами, то можливе часткове збереження старої еліти при беззаперечній мінімізації впливу олігархів на усі сфери життя країни. Якщо ж ця верхівка виявиться нездатною пристосуватися до нових умов, то «перехідний» парламент має стати для неї останнім.

Звичайно, на шляху «перезавантаження» еліт існує багато перешкод. Залишається велика інерція у суспільстві, далеко не всі «заражені громадським активізмом», поряд із яким усе ще спостерігається значна пасивність громадян; більшість населення, на думку О. Пасхавера, сповідує «цінності виживання»: «Приховати, обдурити, підкупити — ефективні інструменти виживання, допустимий гріх» [2]. Інерція проявляється також у залишках радянського менталітету, у голосуванні за політичні сили, що дають привід (цілком неправомірно) певним верствам населення сподіватись на повернення чогось на зразок СРСР.

Та логіка світового розвитку все ж таки дозволяє сподіватися на позитивний прогноз стосовно змін, що мають відбутися в Україні. Вище вже зазначалося, що ці зміни можуть не мати аналогів у світовій історії. Адже безпосереднє народження нової Системи громадянським суспільством означатиме виникнення реальної форми демократії участі. І прообразом цієї форми став Майдан. А. Ілларионов з цього приводу зазначає: «І в цьому сенсі мені здається дуже цікавим унікальний досвід,

який Україна нам показала, – це інша модель державного устрою, котра була придумана ні якимись американськими радниками, не європейськими бюрократами, а самими українцями – це Майдан. Причому я маю на увазі не тільки дві революції 2004 і 2014 років, але й ті, що були у 90-х роках. Якщо навіть узяти модель останніх років, це ж модель протодержавного устрою. На Майданах було представництво людей, громадянська активність, громадянська ініціатива, були виконавчі органи, навіть протосудові, вирішувалися питання фінансування. І все це без участі політичних партій, що сприймалися як чужі. Звичайно, вони намагалися приходити, але була чітка дистанція» [3]. Як вважає експерт, ця модель «суто українська, така, що уходить корінням у Запорозьку Січ або в якісь інші інститути, що створювалися та створюються безпосередньо українським громадянським суспільством» [3].

Вищеозначені зміни в Україні знаменуватимуть собою новий етап світового розвитку, що цілком відповідає філософії історії Г. Гегеля, згідно якій мета всесвітньої історії полягає у пізнанні світовим духом самого себе; кожен наступний етап цієї історії являє собою подальший «прогрес в усвідомленні свободи». Філософ, як відомо, виділяв чотири періоди всесвітньої історії за цим критерієм: східний світ; грецький світ; римський світ; германський світ. Носієм світового духу, таким чином, є кожного разу дух якогось одного конкретного народу [4]. На новому етапі цілком закономірно вбачається, що носієм світового духу замість германських народів стане народ України, а сам цей етап за аналогією з попередніми етапами можна назвати український світ.

На чому ґрунтується таке сподівання? На попередньому етапі германськими народами були закладені підвалини правової держави з усталеними демократичними традиціями, системою стримувань та противаг, завдяки якій навіть ексцентрична та непередбачувана людина, обрана, припустимо, президентом США, не може розхитати цю систему, а тим більше поставити під загрозу її існування. У такій правовій державі виникло розвинене громадянське суспільство. Головними ж критеріями «германського світу» є раціональність та доцільність поведінки, що обмежують асоціальні прояви як такі, що рано чи пізно обернуться проти людини, що їх допустила. В якості ілюстрації цих критеріїв згадаємо хоча б Б. Спінозу з його теорією підпорядкування афектів розуму, яке, на думку мислителя, й являє собою шлях до свободи [5].

Безумовно, усі ці надбання «германського світу» є дуже цінними для людської цивілізації і тому будуть збережені на наступному етапі. Але усім цим цінностям буде надано нового змісту. Чому ж саме Україна має прийняти естафету світового духу?

Згідно Г. Гегеля, одним із проявів найвищого ступеня розвитку світового духу – абсолютного духу є філософія [6]. На відміну від раціонального західного світу, який, продовжуючи традиції давньогрецьких філософів, створив гранично раціональні та абстрактні філософські системи, вершиною яких стала система того ж Г. Гегеля, український світ у першу чергу є сердечним. Ця сердечність, призвівши, з одного боку, до відсутності аналогічних філософських систем в Україні, з іншого боку, призвела до розуміння філософа як людини, що не просто проповідує певні істини, але живе в істині; вершиною ж української філософії стало надбання Г. Сковороди та П. Юркевича, які, змогли втілити цю сердечність у раціональну форму, створивши, відповідно, теорії космо- та кордоцентризму.

У філософії останнього, будучи «осередням душевного життя людини» серце «породжує всі ті форми душевного життя, які підпорядковані загальним умовам і законам» [7, 99]. Тому життя будь-якої законослухняної та добропорядної людини «германського світу» цілком відповідає настановам, які диктує внутрішня «людина серця». Але, будучи представником у людині позачасової та позапросторової основи світобуття, серце, назване П. Юркевичем «глибиновим», має у собі щось, що перевершує раціональну добропорядність: «А проте серце не переносить раз і назавжди весь свій духовний зміст у ці душевні форми; в його глибиновості, неприступній аналізові, завжди лишається джерело нового життя, нових порухів і прагнень, які сягають поза межі кінцевих форм душі й роблять її придатною для вічності» [7, 99].

Філософія найвидатніших українських мислителів, будучи втіленням духу народу, свідчить про те, що саме в Україні можливий прорив «глибинового серця» у свідомість, що може призвести до встановлення того самого «царства добротності», про яке мріяв Ж.-Ж. Руссо [8]. Будучи за формою безпосереднім народовладдям, за змістом така держава являтиме собою не просто втілення верховенства права, що відповідає об'єктивному духу Г. Гегеля, але знаменуватиме перехід до стадії абсолютного духу, коли моральна поведінка перестає бути наслідком «відчуженої об'єктивності» [6], стаючи проявом у кожній людині і суспільстві в цілому об'єктивної логіки саморозвитку буття сущого. Таким чином, онтологічною сутністю українського світу є вивищення політичної форми організації суспільства до абсолютного духу, формами прояву якого, за Г. Гегелем, є лише філософія, релігія та

мистецтво. Таке вивищення, у свою чергу, цілком відповідає юнгіанській ідеї троїчності, яка, переходячи у четверичність, досягає повноти та єдності [9].

В якості ілюстрації того, що український менталітет містить щось, здатне перевершувати обмеження, накладені раціональністю об'єктивного духу, можна навести хоча б відмову України від ядерної зброї, що, з точки зору здорового глузду та сучасних політичних реалій, можна вважати ірраціональним і навіть нерозумним. Але такий вчинок цілком відповідає реальності вищого порядку – абсолютному духу, будучи його проривом у світ, поки що підпорядкований законам «відчуженої об'єктивності».

Звичайно, все це виглядає дещо утопічно. Та втрачати Україні вже нічого – залишаючись на теперішньому стані моральності, вона неминуче зазнає катастрофи. Економічна, політична та інші кризи в нашій країні є породженням кризи духовної. Структури громадянського суспільства, які гіпотетично переберуть на себе повноваження корумпованої влади, мають знаходитися на зовсім іншому духовному та моральному рівні, втілюючи дійсно український, кордоцентричний дух. І коли вперше за всю новітню історію незалежної української держави політична еліта матиме вищий духовний та моральний рівень, ніж пересічні громадяни і разом з громадськими активістами утворить критичну масу людей, що перебувають на такому рівні, це створить умови для «підтягування» основної маси населення України до більш свідомого рівня, що дасть можливість змінити життя в країні на краще.

Унікальне геополітичне становище України, завдяки якому для західних країн виключно важливо, щоб вона була стабільною демократичною країною, дозволяє сподіватися, що тиск Заходу на стару еліту та підтримка нової у проведенні реформ суттєво не зменшаться. Але суспільний лад, який може виникнути в Україні у результаті приходу до влади еліти, цілком сформованої громадянським суспільством, буде якісно відмінним від західної демократії, перевершивши її у досконалості. Україна здатна стати взірцем для розвитку інших країн, опинившись на вістрі цивілізаційного розвитку. Моделлю для наслідування може стати й виникнення та розвиток прямої демократії, і механізм відтворення політичної еліти шляхом багаторівневого відбору кращих самими спільнотами людей. Згадаємо, що одразу після Лютневої революції Росія стала найдемократичнішою країною тодішнього світу. Тоді об'єктивний процес подальшого демократичного розвитку був по-насильницькому перерваний більшовиками. Але тепер, рівно сто років поспіль, він може відновитися саме в Україні, яка, будучи історично та духовно первинною по відношенню до Московщини, стане каталізатором демократизації нинішньої Росії та інших уламків колишньої імперії.

Отже, «надія є». У будь-якому разі найближчим часом ми станемо свідками докорінних змін, що неминуче відбудуться в Україні. За яким модусом будуть відбуватися ці зміни – руйнівним чи утворюючим – залежить від нас усіх. Тому всім, хто відчуває в собі здатність до політичної та громадської активності з метою сприяння змінам на краще, має власне бачення політичних, економічних та правових змін, треба знаходити один одного та об'єднуватися у структури громадянського суспільства; філософам – робити свій внесок в обґрунтування цих змін. Тільки так ми можемо сподіватися, що «перезавантаження» країни відбудеться саме за позитивним модусом.

Висновки

У результаті аналізу чинників, які можуть сприяти формуванню нової політичної еліти України, можна констатувати:

- утворення нової політичної еліти в Україні має йти зовсім іншим шляхом, ніж у країнах із довгою історією формування демократичних традицій, позаяк для спасіння країни від економічної та соціальної катастрофи потрібна швидка заміна правлячої еліти;
- шляхом утворення цієї нової еліти є безпосереднє народження її громадянським суспільством, що означатиме виникнення реальної форми демократії участі і тому являтиме собою новий етап у розвитку світової цивілізації;
- філософським обґрунтуванням закономірності переходу до цього нового етапу є подальший розвиток філософії духу Г. Гегеля, а саме припущення, що естафета світового духу перейде від германських народів до народу України;
- онтологічною сутністю українського світу (який на відміну від раціонального західного світу є сердечним) є вивищення політичної форми організації суспільства до абсолютного духу, коли моральна поведінка перестає бути наслідком «відчуженої об'єктивності», стаючи проявом у кожній людині і суспільстві в цілому об'єктивної логіки саморозвитку буття суцього;
- для втілення усього вищезазначеного у життя всім, хто відчуває в собі здатність до політичної та громадської активності з метою сприяння змінам на краще, має власне бачення політичних,

економічних та правових змін, треба знаходити один одного та об'єднуватися у структури громадянського суспільства; філософам – робити свій внесок в обґрунтування цих змін.

Перспективи подальших досліджень:

- подальша деталізація філософського осмислення суспільно-політичних процесів, що відбуваються нині в Україні;
- вироблення на основі цього осмислення рекомендацій, які полегшили б утворення громадянським суспільством сучасної України дієвої політичної еліти.

Список посилань

1. Савицький В. Доки олігархи «гризуться» суспільство створить альтернативну Систему. Ексклюзивне інтерв'ю з Богданою Бабич / В. Савицький // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://from-ua.com/intervyu/374375-doki-oligarhi-grizutsya-suspilstvo-stvorit-alternativnu-sistemu.html>.
2. Пасхавер О. Поспішати повільно / О. Пасхавер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nv.ua/ukr/opinion/paskhaver/pospishati-povilno-199985.html>.
3. Огородник Е. Андрей Илларионов: «Между Украиной-страной и Украиной-государством большое различие» / Е. Огородник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reinvent.platfor.ma/illarionov-andrei/>.
4. Гегель Г. В.Ф. Лекции по философии истории / Г.В.Ф. Гегель; пер. А.Водена.– СПб.: Наука, 1993. – 480 с.
5. Спиноза Б. Трактаты / Б. Спиноза; пер. с лат; предисл. Е.М. Темнова. – М.: Мысль, 1998. – 446 с.
6. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа / Г.В.Ф. Гегель; пер. Г. Шпета. – СПб.: Наука, 1992. – XLVII, 444 с.
7. Юркевич П. Вибране / П.Юркевич; пер з рос. – К.: Абрис, 1993. – 398 с.
8. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре. Трактаты / Ж.Ж. Руссо; пер. с фр. - М.: “Канон-пресс», “Кучково поле», 1998. - 416 с.
9. Юнг К.Г. Ответ Иову / К.Г. Юнг; пер с нем. - М.: Канон, 1995. – 352 с.

References

1. Savitsky V. While oligarchs are «quarrelling» the society will create the alternative System. The exclusive interview with Bogdana Babich / V. Savitsky // [Electronic resource]. – Access: <http://from-ua.com/intervyu/374375-doki-oligarhi-grizutsya-suspilstvo-stvorit-alternativnu-sistemu.html>.
2. Paskhaver O. To hurry slowly / O. Paskhaver // [Electronic resource]. – Access: <http://nv.ua/ukr/opinion/paskhaver/pospishati-povilno-199985.html>.
3. Ogorodnick Y. Andrey Illarionov: «There is a great difference between the country of Ukraine and the state of Ukraine» / Y. Ogorodnick // [Electronic resource]. – Access: <http://reinvent.platfor.ma/illarionov-andrei/>
4. Hegel G.W.F. Lectures on the Philosophy of History / G.W.F. Hegel. – SPb.: Nauka, 1993. – 480 p.
5. Spinoza B. Tractates / B. Spinoza. – M.: Mysl, 1998. – 446 p.
6. Hegel G.W.F. The Phenomenology of Spirit / G.W.F. Hegel. – SPb.: Nauka, 1992. – XLVII, 444 p.
7. Yurkevich P. Selected works / P. Yurkevich. – K.: Abris, 1993. – 398 p.
8. Rousseau J.-J. The Social Contract. Tractates / J.-J. Rousseau. – M.: “Kanon-press», “Kuchkovo pole», 1998. - 416 p.
9. Jung C.G. The answer to Job / C.G. Jung. - M.: Kanon, 1995. – 352 p.

КУРБАТОВ А.Г.

кандидат философских наук,
доцент кафедры богословия и гуманитарных дисциплин
Классического частного университета
(г. Запорожье, Украина)
(061)2364253,
qag67@outlook.com

ПРОБЛЕМА СООТВЕТСТВИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ ЭЛИТ СВОИМ АТРИБУТИВНЫМ ХАРАКТЕРИСТИКАМ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье дается анализ факторов, могущих способствовать формированию гражданским обществом новой политической элиты Украины, которая соответствовала бы атрибутивным характеристикам политических элит. Под основной атрибутивной характеристикой последних понимается их духовность, то есть руководимость в своих действиях не собственными интересами вопреки интересам других, а направленностью на принесение максимальной пользы тем, кем эти элиты управляют.

Исходя из современных украинских реалий делается вывод, что в Украине идет процесс формирования гражданского общества, которое способно породить новую политическую элиту и одновременно новую Систему, которая будет представлять собой реальную форму демократии участия и новый этап мировой истории.

Философским обоснованием закономерности перехода к этому новому этапу является дальнейшее развитие философии духа Г. Гегеля, согласно которой правовое государство является проявлением объективного духа и основным атрибутом этапа мировой истории, названного философом германским миром. В соответствии с этим существует возможность перехода государства к стадии абсолютного духа, когда нравственное поведение перестает быть следствием «отчужденной объективности», становясь проявлением непосредственной объективной духовности, что знаменует переход к этапу мировой истории, названного нами украинским миром.

Ключевые слова: политические элиты, атрибутивные характеристики политических элит, духовность, гражданское общество, Украина, объективный дух, абсолютный дух.

Kurbatov A.

Doctor of Philosophy,
Associate Professor, department of theology and humanities,
Classic Private University
(Zaporizhzhya, Ukraine)
qag67@outlook.com

THE PROBLEM OF POLITICAL ELITES' CORRESPONDENCE TO THEIR CRITICAL CHARACTERISTICS IN CONTEXT OF CONTEMPORARY UKRAINE

Summary

This article gives the analysis of factors which can promote forming the new political elite of Ukraine by the citizen society in correspondence to political elites' critical characteristics. The key political elites' critical characteristic is in their spirituality. This means that such people are aimed to provide maximum benefit to those who they guide, but not their self interests.

According to contemporary Ukrainian realities is concluded that "the great number of people were "infected" with a citizen activity on second Maidan». So the process forming the citizen society and simultaneously the new System is going in Ukraine now.

The article notices that forming the new political elite in Ukraine may go by another way than in countries with long democratic traditions because our country needs the quick change of the governing elite for saving the country from economic and social catastrophe. The way of forming such new political elite is its immediate birth by the citizen society that will mean the real form of participative democracy and the new stage of world history.

The philosophic basis of conformity to natural laws of such transition is the further developing of Hegel's philosophy of spirit. According to this philosophy a law state is the emanation of objective spirit and the main characteristic of the contemporary stage of world history called by the philosopher the German world. The article assumes that Ukrainian people will become the bearer of world spirit on the next stage of world history. By analogy to previous stages, the new stage is called by author the Ukrainian world.

This assumption is based on the fact that in difference with the rational German world the Ukrainian world is hearty. This difference is embodied in difference of their philosophic systems. Ukraine hasn't such rational and abstract philosophies as the German world has. A philosopher do not means as a man who proclaims some truths but he/she means as one who lives in a truth. In accordance with this fact the ontological essence of the Ukrainian world is the transition a political organization of society to the stage of absolute spirit (which includes only philosophy, religion and art on Hegel's philosophy), when a moral behavior stops be "the alien objectivity" and becomes the emanation of immediate objective spirituality.

For the embodiment of all noticed in this article people who feel in themselves the ability to a political and citizen activity with the aim to promote changes to the best, have their own vision of political, economic and law changes may find each other and unite to the structures of the citizen society. What about philosophers, they may do their contribution to argumentation of these changes. Only this way we may hope that the "re-loading" of our country will occur by the positive mode.

Keywords: political elites, political elites' critical characteristics, spirituality, citizen society, Ukraine, objective spirit, absolute spirit.

УДК 141.8

ЛИСОКОЛЕНКО Т.В.

к.филос.н., доцент

доцент кафедры философии образования

Коммунального высшего учебного заведения

«Днепропетровский областной институт последипломного педагогического образования»

(г. Днепр, Украина)

lusokolenko@gmail.com

ТЕАТРАЛЬНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО МЕДИАЛЬНОГО ДИСКУРСА

Аннотация

Проводится анализ сущности понятия «театральность» в современном медиальном дискурсе. Внимание акцентировано на интерпретации медиа как определенной формы театральности, раскрывающейся через совокупность специфических свойств театра, присутствующих в медиальном дискурсе современности. Автор отстаивает позицию, согласно которой медиа можно рассматривать как сеанс одновременной игры, транслирующейся в форме различных театральных постановок, неотъемлемым элементом которых является зрелищность. В результате проведенного исследования установлено, что медиальный дискурс современности имеет множество форм репрезентации, одной из которых является театральность, проявляющаяся в различных вариантах медийного взаимодействия участников коммуникации. Среди ярких форм проявления театральности необходимо выделить медиальную зрелищность как неотъемлемую составляющую телевизионной и виртуальной реальности современности. Медиальная зрелищность как сложное поливариативное явление, содержащее социальный контекст, обладает весомым инструментарием влияния в современных реалиях.

Ключевые слова: игра, театр, спектакль, медиа, зрелищность.

В ритме жизни современного человека реальность воспринимается сквозь призму медиа потоков, образующих единую картину так называемого псевдомира, претендующего на истинность. Человек, таким образом, оказывается лишенным возможности быть сопричастным происходящему, и реальность, разворачиваемая перед ним, является просто фреймом, клипом, отрывком или лоскутом. Напор и влияние медиа потоков, обрушивающихся на человека, может быть проанализировано с различных ракурсов, среди которых интересным является понимание медиа как определенной театральности, раскрывающейся через совокупность специфических свойств театра, присутствующих в медиальном дискурсе современности.